



Pöytäkirja

24.9.2021

VN/9111/2020
VN/9111/2020-MMM-30

Seurantaryhmän 3. kokous 2021 (17.9.2021)

Aika 17.9.2021 klo 13-15
Paikka Teams-kokous
Läsnä Seurantaryhmän jäsenet/varajäsenet

Jaana Husu-Kallio, MMM (pj.), maa- ja metsätalousministeriö
Tuula Packalen (vpj.), maa- ja metsätalousministeriö
Heikki Granholm (pääsiht.), maa- ja metsätalousministeriö
Sari Peltonen, Pro Agria
Mats Nylund, SLC
Anna Salminen (siht.), maa- ja metsätalousministeriö
Pentti Lähteenoja, maa- ja metsätalousministeriö
Leena Gunnar, ELY
Anne Tolvanen, Luonnonvarakeskus
Tomi Alakoski, Suomen 4H-liitto
Liisa Toopakka, Suomen luonnonsuojeluliitto
Pauliina Jalonen, Kuntaliitto
Leinonen Johanna, Metsähallitus
Tuomo Kalliokoski, ympäristöministeriö
Hanna Kortemaa, Ruokavirasto (asiakohdat 1-5)
Mäkelä Matti, Metsäteollisuus ry (asiakohdat 1-6)
Jarmo Muurman, ympäristöministeriö
Kristiina Regina, Luonnonvarakeskus
Minna-Mari Kaila, maa- ja metsätalousministeriö
Anssi Kainulainen, MTK
Ari Eini, Suomen metsäkeskus
Jari Liski, Ilmatieteenlaitos
Sampo Soimakallio (asiakohdat 4-10)

Muut kokouksen osallistujat

Riikka Knaapi, maa- ja metsätalousministeriö
Birgitta Vainio-Mattila, maa- ja metsätalousministeriö
Tiina Hartman, maa- ja metsätalousministeriö
Jaana Kaipainen, maa- ja metsätalousministeriö
Erika Keppola Erika, maa- ja metsätalousministeriö
Marjaana Suorsa, maa- ja metsätalousministeriö
Soili Ingelin, Pirkanmaan ELY-keskus
Liisa Maanavilja, Luonnonvarakeskus

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Maa- ja metsätalousministeriö

Käyntiosoite
Besöksadress
Office

Puhelin
Telefon
Telephone

Faksi
Fax
Fax

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet

PL 30
00023 Valtioneuvosto

Hallituskatu 3 A
Helsinki

29 516 001
35 829 516 001

kirjaamo@mmm.fi

1 Kokouksen avaus

Puheenjohtaja avasi kokouksen klo 13.01 ja pyysi Granholmia kokouksen alkuun hetkeksi huolehtimaan puheenjohtajan tehtävästä.

Seurantaryhmän kokoonpanoa on päivitetty, Kuntaliiton jäsenenä seurantaryhmässä on aloittanut Pauliina Jalonen ja hänen varajäsenekseen on nimetty Tommi Maasilta.

2 Esityslistan hyväksyminen

Hyväksyttiin esityslista.

3 Edellisen kokouksen pöytäkirjan hyväksyminen (liite 1)

Edellisen kokouksen pöytäkirjaan täydennettiin tieto Mäkelän osallistumisesta ja pöytäkirja hyväksyttiin ilman muita muutoksia.

4 Ajankohtaiskatsaukset

- a) Katsaus ilmastopoliittiseen valmistelutilanteeseen
Granholm piti ajankohtaiskatsauksen kansallisesta ja EU:n ilmastopoliitikasta mukaan lukien heinäkuussa julkaistu EU 55-valmiuspaketti, johon sisältyy muun muassa uusittava LULUCF-asetus. Arvioitiin, että Suomelle ehdotettu LULUCF-sektorin tavoite on kunnianhimoinen mutta mahdollinen, ottaen huomioon käytettävissä olevat skenaariot sekä huomioiden maankäyttösektorin lisätoimien vaikutus. Hallituksen budjettiriihessä ilmastokysymykset olivat olleet vahvasti esillä ensisijaisesti liikenteen, maatalouden ja energian osalta liittyen läheisesti ilmasto- ja energiastrategian ja keskipitkän aikavälin ilmastosuunnitelman valmisteluun. Maankäyttösektori ei ollut noussut näissä keskusteluissa esiin erityisenä kysymyksenä, sillä työ etenee suunnitellusti. Hallitus osoitti kuitenkin lisäresursseja muun muassa turvepeltotutkimukseen sekä kotieläinten ruokinnan kehitykseen.
- b) Suomen CAP-suunnitelmaluonnoksen ilmastovaikutukset
Liisa Maanaviija Luonnonvarakeskuksesta kertoi MMM:n teettämästä kansallisen CAP-suunnitelmaluonnoksen toimien ilmastovaikutusten arvioinnista. Vaikuttavimmiksi toimiksi perusuraa tarkastelleessa selvityksessä todettiin raivauksen vähentämistä edistävät ehdollisuusvaatimukset sekä turvepeltojen ympäristökorvauksen maanparannus- ja saneerauskasvien viljely sekä suojavyöhykkeet ja turvepeltojen nurmet.
- c) Hiilestä kiinni -kokonaisuus
Salminen kertoi keväällä valittujen hankkeiden olevan käynnissä ja hankehakujen valmistelun edenneen suunnitellusti, seuraava kehittämishanke ja Hiilestä kiinni -tutkimus- ja innovaatio-ohjelman haku avautuvat lokakuussa. Osana maankäyttösektorin toimenpidekokonaisuutta toteutetaan myös turvetyöryhmän toimeksiannosta MMM:n vastuulle tulleet turvetuotantoalueiden jatkokäyttöön liittyvät toimet sekä Suomen kestävä kasvun ohjelman (RRF) panostukset ilmastokestävään metsätalouteen. Ensimmäinen rahoitushaku ilmastokestävän metsätalouden hankkeille on tarkoitus avata myöhemmin kuluvana syksynä. Hiilestä kiinni -TI-ohjelman ohjelmatyö on myös käynnistetty ja painottuu hankkeiden keskinäisen yhteistyön tukemiseen ja nuorten tutkijoiden vaikuttamisosaamisen ja verkostoitumisen edistämiseen. Kesällä on käynnistetty uusi hanke osana maankäyttösektorin tieto-ohjelmaa, Maatalousmaiden turvetieto -hanke (MaaTu) toteuttajinaan Luke, GTK, Maanmittauslaitos, Ruokavirasto. Hankkeen kiitettiin olevan menetelmän kehittämisen puolesta kansallisesti ja myös kansainvälisesti tärkeä ja kiinnostava.
- d) Viestintä
Toimenpidekokonaisuuden uutena viestintäasiantuntijana aloittanut Erika Keppola esittäytyi ja kertoi hankkeiden näkyneen kiitettävästi mediassa ja sosiaalisessa mediassa kuluneen kesän aikana, #hiilestäkiinni-tunnisteen kautta, mikä osoittaa yhteisen viestinnän voiman. Kokonaisuuden viestintää tuetaan teemoittain toteutettavilla viestintäkampanjoilla, lokakuussa esiin nostetaan kosteikat ja loppuvuodesta maankäyttösektorin ilmastosuunnitelma. Lisäksi hankkeita esitellään sidosryhmille tiiviissä aamuwebinaareissa, lokakuussa teemana ovat turvepellot ja marraskuussa esitellään TI-ohjelman hankekokonaisuus. Hiilestä kiinni -uutiskirjeissä hankkeiden työn edistymisestä viestitään säännöllisesti

sidosryhmille. Kokonaisuuden viestinnän vaikuttavuuden arvioinnin tueksi on tulossa neljännesvuosittain toteutettava katsaus myös seurantaryhmälle.

5 Maankäyttösektorin alueellinen ilmastotyö

a) Kuntien ilmastotyö maankäyttösektorilla
Jalonen kertoi kuntien ilmastotyöstä maankäyttösektorilla. Kaksi kolmasosaa kunnista on asettanut ilmastotavoitteen ja noin 130:llä niistä on hiilineutraaliustavoite, kuntien erilaisuus määrittää sen, mikä kulloinkin on vaikuttavaa. Kattavaa kuvaa maankäyttösektorin ilmastotoimista ei ole tiedossa, alue kehittyy nyt vauhdilla ja usein hankkeiden kautta (esim. Hinkua Etelä-Karjalaan -hanke). Joissain kunnissa toimet on viety jo pitkälle, ja eri toimenpiteiden vaikutusta kunnan hiilitaseeseen seurataan. Maankäyttösektorin ilmastotoimia edistetään myös elinkeinopolitiikan (esim. osaamiskeskittymät) ja kunnan metsänomistajuuden kautta (Joensuu). Osa kunnista on arvioinut yleiskaavan ilmastovaikutukset (Espoo) ja määritellyt keskeiset toimet myös maankäyttösektorin päästöjen vähentämiseksi ja tavoitteen toimeenpanon kannalta keskeiset yhteistyötahot (Imatra, Lappeenranta). Kunnissa ilmastotyötä ei tarkastella kansallisen politiikan rajoissa, mukana ovat esimerkiksi myös ruokapalvelut ja hankinnat.

b) ELY-keskusten ilmastotyö maankäyttösektorilla
Soili Ingelin kertoi ELY-keskusten ilmastotyöstä, jota koordinoi valtakunnallinen ilmastoasiantuntijoiden verkosto Pirkanmaan ELY-keskuksen johdolla. ELYjen rooli on valvoa ja mahdollistaa ja poikkisektoraalisuus on etu myös ilmastotyössä. ELYjen ilmastotiekartassa on huomioitu hiilensidonta ja sopeutuminen, myös hiilikädenjälki ja sen päästövaikutukset ovat mukana ja maankäyttösektoriin kytkeytyvät toimet on tunnistettu kattavasti. Päästövähennyspotentiaaliin merkittäviä kehittämiskohteita ovat esimerkiksi maankäytön ratkaisuissa syntyvien päästöjen minimointi ja nieluksen maksimointi, ilmastokestävä yhdyskuntarakenne ja viranomaistehtävät, kiertotalouspotentiaalin tunnistaminen ja mahdollistaminen ja soiden käyttö sekä viljelijöiden neuvonta ja ilmastomyönteinen maatalous. Valtakunnallisia linjauksia toteuttavina alueellisina toimijoina ELY-keskuksilla on mahdollisuus systematisoida ilmastotavoitteiden jalkautumista prosesseihin ja alueille. Kehitteillä on yhteistyössä tutkimuslaitosten kanssa työkaluja kaavoituksen ja suunnitelmien ilmastovaikutusten arviointiin.

Keskustelussa nostettiin esiin Suomen metsäkeskuksen rooli alueiden ilmastotyössä, Metsäkeskus tuottaa ja hyödyntää metsävaratietoa ja palvelee tietotuotteilla toimijoita. Esiin nousi myös kysymys maankäyttö- ja rakennuslain ilmastovaikutusten arvioinnista ja vaikutuksista metsätalouden harjoittamiseen yksityisillä. Puheenjohtaja kiitti tärkeistä esityksistä ja keskustelusta, alueelliseen ja paikalliseen näkökulmaan ja avoimiin kysymyksiin on hyvä palata myös jatkossa.

6 Maankäyttösektorin ilmastosuunnitelma MISU (liite 2)

Kaipainen esitteli alustavat ehdotukset maankäyttösektorin ilmastosuunnitelman toimenpiteiksi, kokoukselta toivottiin evästyttä jatkovalmistelun tueksi. Toimenpiteet on nyt hahmoteltu neljään alueeseen:

- Resurssitehokas maankäyttö
- Ilmastokestävä turvemaiden käyttö
- Tuottavat ja terveet tuotantoalueet ("nielutoimet")
- Mahdollistava ympäristö – poikkileikkaavat toimenpiteet

Lisäksi on tunnistettu joukko muita mahdollisia toimia. Meneillään olevat selvitykset tuottavat tietoa toimien vaikutuksista, ristikkäisvaikutuksista sekä kustannuksista. PTT:n selvityksen perusteella tunnistetaan kustannustehokkaat toimet, SOVA-hanke tuottaa tiedon muista vaikutuksista ja syys-lokakuussa toteutettavien vuorovaikutustilaisuuksien kautta on tarkoitus lisätä ymmärrystä toimien hyväksyttävyydestä.

Puheenjohtaja kiitti Kaipaista kattavasta kirjosta toimenpiteitä, joiden joukosta tullaan työn edetessä tunnistamaan ja valitsemaan vaikuttavat ja hyväksyttävät toimet. Keskustelussa tuotiin esiin huoli puuston tulevasta hiilivarastosta ja toimenpiteiden luontovaikutusten arvioinnin tärkeydestä. Lisäksi nostettiin esiin, että tarkastelussa on syytä erottaa toisistaan myös selkeästi tila-, metsikkö-, ja suuralueen vaikutukset siten, että kokonaisuus toimii. Todettiin, että toimenpiteistä ja niiden vaikutuksista tullaan keskustelemaan seurantaryhmässä ja keskeisten sidosryhmien (ml. MTK ja Luontopaneeli) kanssa syksyllä vielä ennen suunnitelman viimeistelyä ja lausuntokierrosta.

7 Hiilestä kiinni -hakujen esittely (liite 3)

a) Tutkimus- ja innovaatio-ohjelman täydennyshaku
Suorsa kertoi Hiilestä kiinni -tutkimus- ja innovaatio-ohjelman uuden hakukierroksen valmistelusta ja painopisteistä. 6.10.-5.11. toteutettavasta täydennyshaussa haetaan rahoitettavaksi uusia hankkeita noin 5 miljoonalla eurolla, haun teemat ovat edellisen haun tapaan Muutosta ilmassa, Tuuppausta maankäytössä,

Viisautta maaperässä ja Ennakointia ja ohjauskeinoja maankäytön suuntaamiseen. Hakua on lisäksi täsmennetty kokonaiskestävyyden, uusien teknologioiden, tuuppauksen ja hiilikompensaatioiden osalta.

b) Kehittämishankehaku

Salminen kertoi kehittämishankehaun 2. kierroksen toteutuvan 6.10.-4.11.2021. Haussa painotetaan vahvasti alueellista ja paikallista ilmastotyötä, lisäksi hausta rahoitetaan hiilimarkkinoiden kokeiluja ja maankäyttösektorin tieto-ohjelman toteuttamista. Rahoitusta haussa on jaossa 8 milj. euroa.

c) Suomen kestävän kasvun ohjelman (RRF) hankehaku: Ympäristökestävyys ja luontopohjaiset ratkaisut - Maankäyttösektorin ilmastokestävät toimenpiteet (ilmastokestävä metsätalous)

Salminen kertoi kestävän kasvun ohjelman haun olevan valmistelussa ja avautuvan loppuvuodesta, hakuun on varattu 7 milj. euroa. Hausta rahoitetaan täsmämetsätaloutta edistäviä, ilmastokestäviä ja luonnon monimuotoisuutta turvaavia metsänhoidon ja -käsittelyn menetelmiä. Hankkeissa voidaan huomioida myös peitteisen metsänkasvatuksen kehitystarpeet. Suomen ohjelma ennakoidaan hyväksyttävän neuvostossa lokakuun aikana, maa- ja metsätalousministeriö viimeistelee hankehaun kriteereitä.

8 Muut asiat

Muita asioita ei ollut.

9 Seuraava kokous

Seuraavan kokouksen ajankohta: 12.11. klo 13-15.

[Seuraava kokous on siirretty pidettäväksi 16.12. klo 11-13]

10 Kokouksen lopetus

Puheenjohtaja kiitti osallistujia hyvästä keskustelusta ja päätti kokouksen klo 14.57.

Jakelu MMM LVO Luonnonvara- ja vesitalousyksikkö, Anna Salminen

Tiedoksi